

VERKENNING NAAR LINKSE SAMENWERKING TUSSEN GROENLINKS EN PVDA IN EINDHOVEN

GROENLINKS

EINDHOVEN

VOORWOORD

Dit advies is opgesteld door de commissie 'Linkse samenwerking', die in opdracht van het bestuur van GroenLinks Eindhoven onderzoek heeft gedaan naar de positie van GroenLinks Eindhoven 'op links', en specifiek naar de mogelijkheden voor samenwerking tussen GroenLinks en PvdA in Eindhoven. In dit advies doen wij verslag van onze bevindingen en geven wij onze duiding hierbij. Ons advies is gericht aan onze opdrachtgever: het bestuur. Het bestuur is vervolgens verantwoordelijk voor het proces richting de leden en de uiteindelijke besluitvorming over de samenwerking met de PvdA voor de aankomende gemeenteraadsverkiezingen.

We hebben tijdens dit onderzoek GroenLinks en haar kernwaarden goed leren kennen. Deze kernwaarden hebben we zo goed en zorgvuldig mogelijk geborgd in de geadviseerde route voor samenwerking op links. De commissie heeft in dit onderzoek getracht zorgvuldig de soms afwijkende meningen van alle betrokkenen op te halen en een plaats te geven in dit rapport. Daarnaast heeft de commissie ook getracht de verschillende meningen en inzichten te wegen ten opzichte van elkaar, om uiteindelijk tot een eenduidig, concreet en gedragen advies te komen aan het bestuur.

De commissie wil graag alle betrokkenen bedanken voor hun inbreng en meningen. Wij hebben deze gesprekken als zeer prettig en waardevol ervaren.

Wij hopen dat dit advies bijdraagt aan een goede, inhoudelijk onderbouwde discussie door de leden van de afdeling van GroenLinks Eindhoven.

Namens de leden van de commissie:

Laura van Hazendonk

Miriam van der Smissen

Naomie Amsing

Sep Wittenbols

Renate Richters

INHOUD

1. Inleiding	4
2. Lokale context	6
3. Thema's	8
4. Scenario's	14
5. Advies van de commissie	19
 Bijlage: Kwalitatieve analyse van de enquête	 21

1. INLEIDING

Aanleiding

GroenLinks en PvdA hebben beiden een ander Nederland voor ogen: een sterke, solidaire en rechtvaardige samenleving waar iedereen zichzelf kan zijn. Om dit te realiseren geloven GroenLinks en PvdA in een sterke samenwerking met elkaar. Op landelijk, provinciaal en internationaal niveau zijn daar inmiddels stappen voor gezet.

Op de verschillende niveaus kent deze samenwerking andere vormen. In de Tweede Kamer is er één gezamenlijke fractie (met een gezamenlijke lijst bij de verkiezingen), in de Eerste Kamer is er één gezamenlijke fractie (met 2 aparte lijsten, samengevoegd na de verkiezingen) en in het Europees Parlement zitten PvdA en GroenLinks in 2 aparte fracties, maar voerden zij bij de verkiezingen wel een gezamenlijke lijst. Ook op lokaal niveau zien we een verscheidenheid aan samenwerkingsvormen: van 2 aparte fracties, tot 1 gezamenlijke fractie, tot samenwerkingsverbanden met meerdere partijen op links/progressief.

In 2026 zijn de volgende gemeenteraadsverkiezingen. Vooruitlopend daarop heeft het landelijk bestuur van GroenLinks bepaald dat de afdelingen zich zelfstandig kunnen uitspreken over de mogelijke samenwerking met PvdA. In 2026 (na de gemeenteraadsverkiezingen) organiseert het landelijke bestuur een referendum waarin de leden van beide partijen zich definitief kunnen uitspreken over de toekomstige samenwerking.

Het bestuur van GroenLinks Eindhoven heeft een commissie opdracht gegeven onderzoek te doen naar mogelijkheden rondom samenwerking met PvdA in Eindhoven bij de eerstvolgende gemeenteraadsverkiezingen in 2026.

Opdracht

De commissie heeft als opdracht een advies uit te brengen aan het afdelingsbestuur ten aanzien van de volgende punten:

- Op welke wijze kan GroenLinks in Eindhoven zich het beste positioneren op links?
- Welke vormen zijn er voor de samenwerking tussen GroenLinks en de PvdA in het bijzonder?
- Welke voor- en nadelen hebben deze samenwerkingsvormen met de PvdA? Betrek daarbij o.a. kansen en bedreigingen ten aanzien van:
 - **Electorale positie;** consequenties voor het aantal stemmen voor links als blok.
 - **Politieke inhoud;** consequenties voor de inhoudelijke standpuntbepaling.
 - **Politiek personeelsbeleid;** consequenties voor kwaliteit van volksvertegenwoordigers en bestuurders.
 - **Partijcultuur;** consequenties voor de gewenste interne cultuur.
 - **Coalitievorming;** consequenties voor machtsvorming in gemeenteraad en B&W.

- **Draagvlak;** draagvlak onder leden en vertegenwoordigers van GroenLinks.
- **Bestuurlijk;** consequenties voor de lokale besturen en ledendemocratie.
- Een weging van deze voor- en nadelen per samenwerkingsvorm.

Werkwijze en opbouw

Om tot dit rapport en advies te komen hebben we op verschillende manieren contact gezocht met de betrokkenen en belanghebbenden. Alle gesprekken zijn gevoerd rondom de thema's uit de opdracht.

- We hebben een uitgebreide (anonieme) enquête verspreid onder alle Eindhovense leden, die is ingevuld door 84 respondenten (15% van de Eindhovense leden). De enquête gaf niet alleen kwantitatieve inzichten in de voorkeuren van onze leden, maar leverde ook waardevolle argumenten op voor en tegen bepaalde samenwerkingsvormen. De belangrijkste argumenten uit de open vragen zijn samengevat in dit rapport.
- Daarnaast hebben we drie ledengesprekken georganiseerd, om alle leden kans te geven met de commissie in gesprek te gaan. Een beperkt aantal leden heeft hier gebruik van gemaakt.
- Tot slot hebben we focusgesprekken gevoerd met de fractie, wethouders en het bestuur in aparte gesprekken (in dit rapport noemen we dit het kader).

Daarnaast is er gedurende het proces op meerdere momenten afstemming geweest met de PvdA tussen de besturen en de voorzitters van de beide commissies. Deze afstemming had tot doel om elkaar op de hoogte te houden van de ontwikkelingen en de voortgang en elkaar op hoofdlijnen te informeren over bevindingen. Beide commissies hebben een eigen opdracht van hun bestuur gekregen, die leidend is voor de rapportages.

In de enquête en alle gevoerde gesprekken hebben we mensen bevraagd hoe zij tegen samenwerking aankijken in de breedte, op hun voorkeuren daarbij, maar vooral op de argumenten die zij daarbij hebben, zowel positieve argumenten als kanttekeningen en bedenkingen. We hebben geen expliciete scenario's voor samenwerking voorgelegd, maar vooral bevraagd wat mensen zelf verstaan onder samenwerking. De uitkomsten van de enquête kunnen daarom niet gezien worden als een 'referendum' waaruit een voor- of tegenstem komt voor bijvoorbeeld een gezamenlijke lijst. Dit was niet onze opdracht en ook niet de vraag die we aan de leden hebben voorgelegd.

Dit advies is geen wetenschappelijk onderbouwd onderzoek. Wij hebben vooral onderzocht welke argumenten mensen inbrengen en hoe deze te duiden. Op basis van wat mensen hebben aangegeven belangrijk te vinden, hebben wij kernwaarden gedefinieerd, die we vervolgens hebben gespiegeld op verschillende scenario's van samenwerking.

Dit advies begint met een toelichting op de opdracht en de lokale context. Daarna wordt ten aanzien van de zeven thema's de stem van de respondenten samengevat. De commissie heeft 3 scenario's uitgewerkt, met elk mogelijke voor- en nadelen. Alle overwegingen komen samen in het afsluitende advies van de commissie: de geadviseerde route voor de politieke positie van GroenLinks Eindhoven, specifiek voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2026.

2. LOKALE CONTEXT

GroenLinks Eindhoven valt onder de afdeling GroenLinks Eindhoven en regio. De afdeling bestaat uit in totaal 11 gemeenten, waarvan Eindhoven veruit de grootste is. GroenLinks Eindhoven en omstreken is in 7 van de 11 gemeenten die onder de afdeling vallen vertegenwoordigd in de gemeenteraad. Naast Eindhoven zijn dat Son & Breugel, Bergeijk, Veldhoven, Best, Eersel (alleen met een gezamenlijke lijst met de PvdA) en Waalre (zelfstandig).

Het ledenaantal van GroenLinks regio Eindhoven is de laatste vier jaren explosief gegroeid. Van een jarenlang stabiel ledenaantal van tussen 250 en 300 leden kent GroenLinks regio Eindhoven nu een ledenaantal van ca. 750 leden. De grootte van de afdeling plaatst Eindhoven bij de top 8 grootste afdelingen binnen GroenLinks. Dat heeft een direct effect op de aandacht vanuit het landelijke bestuur voor Eindhoven. Daarnaast heeft de afdeling zich ontwikkeld tot een afdeling met een professioneel bestuur en veel actieve vrijwilligers, waaronder veel jongeren. Dat uit zich in een toename van activiteiten voor leden en niet-leden.

Bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 werd GroenLinks in Eindhoven met afstand de grootste partij: de huidige fractie bestaat uit 9 raadsleden. Waar in 2018 bij de verkiezingen nipt de eerste plaats aan de VVD moest worden gelaten was daar in 2022 geen twijfel meer over: met een ruim verschil ten opzichte van de nummer 2 won GroenLinks de verkiezingen in Eindhoven. Deze winst zien wij als het resultaat van jarenlang consequent bouwen aan een betrouwbaar en progressief imago.

Sinds 2010 maakt GroenLinks onafgebroken deel uit van het College van B&W in Eindhoven. Portefeuilles binnen het sociaal domein zijn steevast onderdeel geweest van de bestuurlijke inzet van GroenLinks in de stad. Daarnaast heeft GroenLinks sinds de verkiezingen in 2018 de portefeuille op het gebied van klimaat, energie en vergroening. Van 2010 tot en met 2018 was GroenLinks steeds met een wethouder vertegenwoordigd in het College. Van 2018 tot en met 2022 waren dat twee wethouders en vanaf 2022 heeft GroenLinks drie wethouders in het College.

De positie van GroenLinks in Eindhoven verschilt wezenlijk van die van de PvdA. Waar GroenLinks van een kleine partij is gegroeid tot de grootste, zien we bij de PvdA de beweging andersom: waar de PvdA vele jaren veruit de grootste partij in Eindhoven was, heeft zij bij opeenvolgende lokale verkiezingen stapsgewijs zetels verloren. Momenteel is de PvdA met vijf zetels de 4^e partij in Eindhoven. Zij levert in het huidige college 1 wethouder en 1 stadsgezag.

Daarnaast zien we dat GroenLinks als afdeling sterk is geprofessionaliseerd in de afgelopen jaren, met een sterk bestuur. Ook is er een flinke aanwas van nieuwe leden en vrijwilligers. Zo is het ledenaantal van GroenLinks in Eindhoven sinds 2019 met ca. 50% gegroeid. In de afdeling vormen jonge generaties een stevig aandeel van de (vrijwillige) leden. Hiermee heeft

de afdeling ook voldoende toekomstpotentieel. De PvdA kent een (landelijke) trend van een vergrijzend ledenbestand, met alle gevolgen voor de partijorganisatie van dien.

Uit het voorgaande blijkt dat beide partijen een ander vertrekpunt hebben voor het onderzoek naar samenwerking: waar GroenLinks in een links georiënteerde stad is uitgegroeid tot de grootste, kampt de PvdA met verlies van positie. Ook wijkt de lokale situatie wezenlijk af van de landelijke situatie: waar er landelijk sprake is van twee kleinere fracties van ongeveer gelijke grootte, die door de krachten te bundelen in positie komen om wezenlijke invloed uit te oefenen, heeft GroenLinks in Eindhoven die positie al. Het gaat in Eindhoven voor GroenLinks meer over hoe we die positie kunnen behouden, in plaats van hoe we die positie verwerven.

3. THEMA'S

In de onderzoeksopdracht zijn 7 thema's genoemd waarvoor een eventuele samenwerking kansen en bedreigingen zou kunnen hebben. Voor deze thema's zijn de belangrijkste en meest genoemde overwegingen in dit hoofdstuk opgenomen. Hier plaatst de commissie uit eigen inzicht een duiding of kanttekening bij, en trekt een conclusie. Dit is altijd duidelijk aangegeven.

In dit hoofdstuk zullen we de thema's als volgt behandelen:

1. **Politieke inhoud:** wat vinden we?
2. **Electorale positie:** wie kunnen we daarvan overtuigen?
3. **Coalitievorming:** met wie werken we daarop samen?
4. **Politiek personeelsbeleid:** wie gaat dat doen?
5. **Partijcultuur:** hoe willen we dat gaan doen?
6. **Draagvlak:** wat vinden de mensen daarvan?
7. **Bestuurlijk:** hoe moeten we dat organiseren?

In dit onderzoek onderscheiden we drie groepen onder de respondenten:

1. **passieve leden:** leden die niet politiek actief zijn, de lokale politiek niet volgen, niet naar vergaderingen komen en niet/vrijwel niet deelnemen aan activiteiten;
2. **actieve leden:** leden die zich betrokken voelen bij de lokale politiek, die naar vergaderingen komen, zich inzetten als vrijwilliger of actief deelnemen aan activiteiten;
3. **kaderleden:** leden die actief zijn in een politiek vertegenwoordigende of bestuurlijke functie: gemeenteraadsleden, commissieleden, wethouders, bestuursleden.

In de uitkomsten van de enquête en de gesprekken zien wij in het algemeen een verschil in reactie tussen passieve leden enerzijds, en actieve vrijwilligers en kaderleden anderszijds. Grofweg zien we dat hoe actiever de leden zijn, hoe meer zorgen en kanttekeningen er gedeeld worden over een gezamenlijke verkiezingsdeelname, ook als deze leden aangeven voorstander te zijn van intensievere samenwerking. Dit is op zich een logisch gegeven: de actieve leden, en zeker de leden die actief zijn als bestuurslid, gemeenteraadslid, commissielid of wethouder, zitten dicht bij het vuur. Zij zien ook scherper de verschillen tussen de lokale en landelijke situatie. Onze indruk is dat passieve leden, die zich minder verdiepen in de lokale context, minder gevoel hebben bij de lokale situatie en zich daardoor meer laten leiden door het landelijke beeld. In deze rapportage duiden wij, waar relevant, deze verschillen.

1: Politieke inhoud: wat vinden we?

- De meeste leden geven aan politieke inhoud een belangrijke overweging ten aanzien van de samenwerking te vinden. Ook bij het kader wordt dit genoemd als een belangrijk, dan wel niet het belangrijkste punt.
- De leden hebben hierbij de volgende thema's benoemd, in volgorde van belangrijkheid: klimaat, bestaanszekerheid/armoede, groen, zorg, wonen. Hierbij valt op dat klimaat veruit het hoogst scoort.
- Er zijn veel onderwerpen en standpunten waarop PvdA en GroenLinks elkaar goed kunnen vinden. Bijvoorbeeld: opvang van vluchtelingen, dak/thuislozen en (geen) bezuinigingen op het sociaal domein. Een samenwerking met de PvdA kan GroenLinks versterken op die onderwerpen waarop we elkaar al goed kunnen vinden.
- Deze inhoudelijke overeenstemming wordt door de meeste leden genoemd en erkend.
- Daarnaast heeft met name het kader ook kritische kanttekeningen geplaatst: zij constateren dat er ook veel onderwerpen zijn waar beide partijen niet hetzelfde over denken.

Duiding: De commissie verwacht dat het beeld van de passieve leden (deels) gevoed wordt door het landelijke frame dat de partijen voor 99% overeenkomen qua stemgedrag. In werkelijkheid liggen de partijen lokaal iets minder dicht bij elkaar. De stemovereenkomst lokaal is 'slechts' 90%. Ter vergelijking: met D66 is de overeenkomst 91% en met CDA 81%. D66 en CDA zijn naast PvdA en GroenLinks lid van de coalitie. Aangezien de coalitie in haar coalitieakkoord over de belangrijkste onderwerpen afspraken heeft gemaakt, is het logisch dat het stemgedrag van coalitiepartijen in grote mate overeenkomt. Maar het stemgedrag van GroenLinks en PvdA ligt dus niet exclusief dicht bij elkaar. Naast de verschillen in stemgedrag kan ook de inhoudelijke motivatie achter de stem verschillen. Zo stemden GroenLinks en PvdA uiteindelijk beiden voor de uitbreiding van ASML, maar heeft GroenLinks daarbij kritische kanttekeningen en harde voorwaarden gesteld, waarbij zij middels moties heeft bijgestuurd op het besluit.

Naast dit percentuele verschil, is het ook relevant om aan te geven waar die 10% afwijking in stemgedrag in zit. De kaderleden geven aan dat er belangrijke, onderscheidende onderwerpen zijn waarop de partijen elkaar nog niet kunnen vinden of (in het verleden) anders over denken. Voorbeelden hiervan zijn Eindhoven Airport, uitbreiding ASML, bouwen versus groen, behalen van de klimaatdoelstellingen, de discussie rond de asfaltcentrale, mobiliteit, en de houding op het sociaal domein (zorgen voor versus zorgen dat). Op momenten dat moeilijke afwegingen gemaakt moeten worden, vinden leden van GroenLinks dat onze raadsleden of wethouders natuur/milieu- en duurzaamheidsaspecten zwaar moeten wegen, waar we zien dat PvdA'ers het belang van wonen en werk/arbeidsplaatsen heel belangrijk vinden. Dit kan soms conflicteren in deze tijd waarin ruimte schaars is en prioriteiten dienen te worden gesteld.

Conclusie: Er zijn voor GroenLinks onderscheidende dossiers waarop beide partijen (nog) niet op een lijn zitten. Daarom is het belangrijk dat de tijd genomen wordt om goede gesprekken te voeren over identiteit en visie op deze inhoudelijke punten. Dit is voorwaardelijk voor een vruchtbare samenwerking.

2: Electorale positie: wie kunnen we daarvan overtuigen?

- Door de huidige zetelverdeling in de gemeenteraad en de reputatie van de partijen in de stad lijkt PvdA electoraal meer te winnen te hebben, waar GroenLinks minder kans lijkt te hebben om electoraal veel te winnen bij deelname met een gezamenlijke lijst.
- Beide partijen hebben andere imago's en spreken andere doelgroepen aan. Dit kan voordelig zijn voor het aanspreken van meer kiezers.
- Vooral onder de passieve leden lijkt er het sentiment te leven dat een gezamenlijk links blok electoraal een goede keuze kan zijn. Er wordt verwacht dat de progressieve stem duidelijker vertegenwoordigd wordt en meer mensen kan aanspreken. Gezien de politieke situatie in Nederland speelt daarnaast de zorg dat er ook lokaal een verrechtsing in de politiek aan het optreden is.
- Een gezamenlijke partij kan ook juist beide imago's verwateren wat kan zorgen voor lager electoraal succes. Met name het kader heeft deze zorg: vanwege de reputatie van de beide partijen op lokaal niveau, vrezen zij bij intensieve samenwerking minder herkenbaar te zijn voor de (natuurlijke) achterban, en daarmee mogelijk de bestaande kiezer te verliezen. Deze zorg wordt (deels) gevoed door signalen uit deze achterban.

Duiding: Naast argumenten over de inhoudelijke kracht die samenwerking oplevert, gaat het bij dit thema over de impact op het aantal zetels. Grofweg zien we in de respons 2 stromingen: de stroming die gelooft dat $1+1=3$ zal zijn en de stroming die vreest dat $1+1=1,5$ kan worden. Voor beide scenario's zijn argumenten te benoemen. Zo kan de krachten bundelen meer zekerheid bieden op het behouden van de positie als grootste raadsfractie, maar kan van de andere kant gezegd worden dat voor de traditionele achterbannen (bv de klimaatbewuste kiezers) het profiel minder duidelijk wordt, of minder vertrouwen geeft, waardoor zij andere linkse of progressieve partijen zullen overwegen. Belangrijk om hierbij in gedachten te houden is dat het vertrekpunt voor GroenLinks in Eindhoven wezenlijk anders is dan het vertrekpunt landelijk. GroenLinks is in Eindhoven electoraal de grootste: de afweging voor GroenLinks is hoe we de bestaande kiezers kunnen behouden en nieuwe doelgroepen kunnen aanspreken, en minder dat we door samenwerking electoraal een betere positie kunnen verwerven (immers die positie hebben we al). Om de huidige kiezer te behouden is de herkenbaarheid van de partij en de zichtbaarheid van geboekte resultaten in deze periode heel belangrijk.

Conclusie: Het is onzeker hoe de komende verkiezingen uit gaan pakken en wat doorslaggevende argumenten zullen zijn voor kiezers. Er is geen (lokaal) kiezersonderzoek gedaan wat ons inzicht kan geven in de motivatie van de kiezer en de impact van de samenwerking tussen GroenLinks en PvdA op lokaal niveau. Door deze onzekerheid in het voorspellen van effecten op electoraal succes kan de commissie dit aspect niet vertalen naar een argument voor dan wel tegen samenwerken in de brede zin. Wel is het goed om voor ogen te houden welke positie GroenLinks in Eindhoven nu bekleedt, en daarbij een afweging te maken die aansluit bij de lokale omstandigheden en niet geleid wordt door het landelijke beeld. Waar er in de landelijke situatie een duidelijke noodzaak was om samen te gaan, is deze noodzaak (nog) niet zo duidelijk aan de orde in Eindhoven.

3: Coalitievorming: met wie werken we daarop samen?

- Passieve leden hebben het idee dat samenwerking zal zorgen voor een groter aantal zetels en een grotere fractie, wat de onderhandelingspositie versterkt. Voor onderbouwing en duiding hiervoor ook het vorige thema.
- Het kader daarentegen heeft andere overwegingen en inschattingen. Een gezamenlijke lijst zorgt niet per definitie voor een sterkere onderhandelingspositie of positie in de gemeenteraad. Sterker nog, dit zou zelfs nadelig kunnen werken. Een te grote partij kan in het algemeen als een te groot machtsblok worden ervaren door andere partijen, wat impact kan hebben op de wijze van samenwerking met andere partijen.
- GroenLinks en PvdA worden nu landelijk al als één geheel gezien. Het is belangrijk om vooraf duidelijk te zijn in onze Eindhovense koers naar de leden en kiezers toe, maar ook naar de andere partijen toe.

Duiding: de algemene opvatting is dat de grootste partij het meest te zeggen heeft. Dit klopt, maar het heeft ook een keerzijde. De grootte van een partij kan ook impact hebben op de stellingname van andere partijen. Het kan hen bijvoorbeeld stimuleren om samen op te trekken tegen die ene grote partij, om hun eigen positie te versterken. Meedoen met twee lijsten kan strategisch gezien ook voordelen hebben: zo hebben beide partijen spreektijd en kunnen zij onderling samen optrekken op thema's waar zij standpunten op delen.

Conclusie: Naast de voordelen van de kans de grootste partij te zijn, die initiatief kan nemen bij de onderhandelingen, zijn er mogelijk ook nadelen verbonden aan een gezamenlijke lijst voor de coalitievorming. Het is hoe dan ook belangrijk om duidelijk te zijn naar kiezers en de andere partijen over de koers die de partijen de komende jaren voornemens zijn te nemen.

4: Politiek personeelsbeleid: wie gaat dat doen?

- Met name passieve leden geven aan weinig zicht te hebben op de consequenties van samenwerking voor de kwaliteit van volksvertegenwoordigers en bestuurders.
- De huidige GroenLinks fractie is erg divers in persoonskenmerken, achtergrond en interessegebied. Dit geldt ook voor de PvdA fractie, die op dit gebied een goede aanvulling kan bieden.
- De GroenLinks afdeling is een energiek team, waarin goed en fijn wordt samengewerkt. Bij GroenLinks is veel aandacht voor discussie, respect, draagvlak binnen de fractie en samenwerken. Dit is gekoesterd en gegroeid over de tijd.
- GroenLinks heeft voldoende potentieel om de komende jaren een kwalitatief hoogwaardige kandidatenlijst te vormen. We zien ook dat er onder leden breed animo is voor het vervullen van politieke functies en vrijwilligersfuncties.
- GroenLinks en PvdA hebben andere werkwijzen in de fractie en op het gebied van politiek personeelsbeleid. De PvdA zet in op het (tussentijds) beoordelen van raadsleden. Hier heeft het bestuur ook een rol in. GroenLinks zet bewust in op een cultuur van coaching van raadsleden. Dit is belegd bij een externe en onafhankelijke commissie. In de fracties lijkt er sprake van een andere onderlinge overlegcultuur.

Duiding: GroenLinks kent een betrokken en actieve achterban en is bij de afgelopen verkiezingen steeds zeer goed in staat geweest om een lijst met 50 kandidaten te vullen, die elk een eigen achterban aanspreken. Hierbij zien we een diversiteit aan mensen en een opkomst van jong talent. Dit laat toekomstpotentie zien voor de komende jaren.

Bij het meedoen met een gezamenlijke lijst zullen kaderleden en actieve leden moeten overwegen of zij zich nog steeds kandidaat willen stellen voor de gemeenschappelijke lijst, of zich willen blijven inzetten als vrijwilliger. Dit heeft impact op het politieke personeelsbeleid: er is een risico dat GroenLinks dan mensen 'verliest': immers: de mensen die nu het meest actief zijn hebben ook de meeste zorgen bij verdergaande samenwerking, en de impact die dat heeft op de opgebouwde (werk)cultuur, waar een groot belang aan wordt gehecht. Dat kan consequenties hebben voor de kwaliteit, de motivatie en het (werk)plezier van volksvertegenwoordigers en bestuurders, maar ook voor de uitstraling en impact van de afdeling als geheel. Het is daarom extra belangrijk om bij een verdergaande samenwerking aandacht te hebben voor wat mensen aan GroenLinks bindt en hoe deze redenen goed te borgen zijn.

Conclusie: Hoewel de cultuur en samenwerking in de fractie en de partij deels persoonsafhankelijk is, speelt onze opgebouwde en gekoesterde cultuur een grote rol in het dagelijks samenwerken. Het bouwen aan een (gewenste) gezamenlijke cultuur vraagt aandacht en tijd. Er zijn nog stappen te zetten voor het vormen van een gezamenlijke constructieve en passende cultuur, waarbij het belangrijk is om steeds voor ogen te houden wat mensen bindt aan GroenLinks.

5: Partijcultuur: Hoe willen we dat gaan doen?

- (Actieve) leden vinden dat GroenLinks nu voelt als een fijne, positieve omgeving waar mensen zich thuis voelen.
- Bij GroenLinks leeft het gevoel dat je kunt zijn wie je bent in diversiteit, wat als een belangrijk cultuurpunt wordt ervaren.
- Bij GroenLinks is veel aandacht voor discussie, respect en draagvlak.
- PvdA wordt door het kader gezien als een fijne partij die dicht bij ons staat, maar voelt (nog) niet als deel van de eigen partij.
- Leden rangschikken de relevantie van elementen voor een goede interne cultuur als volgt: sociale veiligheid, respect, gelijkwaardigheid, inclusiviteit, transparantie, diversiteit.

Duiding: Alhoewel leden zeggen geen duidelijk beeld te hebben van de partijcultuur van zowel GroenLinks als PvdA, hebben leden wel meegegeven wat ze belangrijke aspecten vinden voor de partijcultuur. Belangrijke aspecten zijn: ruimte voor diversiteit en jezelf kunnen zijn, een constructieve en positieve houding en werkwijze, ruimte voor discussie, met respect voor elkaar en draagvlak voor de genomen besluiten.

Conclusie: Het is belangrijk om zorgvuldig te bouwen aan een fijne gezamenlijke cultuur, met behoud van de waarden die GroenLinks leden als belangrijk hebben geduid.

6: Draagvlak: wat vinden de mensen daarvan?

- Een meerderheid van de leden die de enquête heeft ingevuld geeft aan voor een verdergaande samenwerking te zijn, maar die meerderheid is veel kleiner dan in het landelijke beeld naar voren komt, waar ongeveer 90% voorkeur heeft voor gezamenlijke verkiezingsdeelname. Uit de enquête is naar voren gekomen dat lokaal een kleine 60% de voorkeur heeft voor een gezamenlijke verkiezingsdeelname.

- Onder de passieve leden is meer draagvlak voor een verregaande samenwerking dan onder de actieve leden. Dit wordt uitgelegd door de redenen die genoemd zijn bij de andere thema's.
- Dubbelleden lijken niet méér overtuigd voor samengaan dan enkelleden; verhoudingsgewijs is hun reactie op de vragen in de enquête hetzelfde.
- Er zijn veel leden die nu momentum voelen om samen te gaan met de PvdA. Er is ook draagvlak voor het samenwerken met andere partijen, maar niet voldoende voor het verder uitwerken van deze voorstellen. Deze samenwerkingen worden vooral omschreven als 'inhoudelijke samenwerking'.

Duiding: De landelijke koers lijkt te zijn om volledig samen te gaan: De leden hebben zich met een overgrote meerderheid positief uitgesproken over de landelijke stappen die tot nu toe in referenda aan leden zijn voorgelegd. De commissie verwacht dat deze koers de mening en verwachting van de Eindhovense leden (deels) vormt.

Conclusie: Er is draagvlak voor het samengaan, maar minder overtuigend dan het landelijke draagvlak. Om zowel de voor- als tegenstanders erbij te houden is het belangrijk bij de inzet op verdergaande samenwerking zorgvuldig te bouwen aan een gezamenlijk inhoudelijk verhaal en een fijne gezamenlijke cultuur, met behoud van de waarden die GroenLinks leden als belangrijk hebben geduid.

7: Bestuurlijk: hoe moeten we dat organiseren?

- De interne processen van beide partijen zijn op wezenlijke onderdelen anders ingericht: Zo zijn er verschillen in de wijze waarop een kandidatenlijst wordt samengesteld/ kandidatencommissie te werk gaat, de wijze waarop het functioneren van fractieleden en wethouders wordt besproken en het karakter en de vergaderwijze van de ALV's.

Duiding: Beide partijen hebben een eigen werkwijze binnen de partij als het gaat om het opstellen van een programma, kandidaatstelling, selectie van wethouders, het toetsen van het functioneren van raadsleden en wethouders, en het begeleiden van deze politieke vertegenwoordigers. Daarnaast is er ook een andere werkwijze en vergaderorde bij de ALV's.

Conclusie: GroenLinks vindt zorgvuldige, respectvolle en duidelijke processen belangrijk, met inspraak van leden. Het is essentieel om het zorgvuldige, respectvolle proces van GroenLinks te waarborgen in (nieuwe) gezamenlijke processen. Hierbij dienen we oog te hebben voor de groep die nog twijfelt, om te voorkomen dat zij afhaken omdat zij zich niet gehoord voelen in de verdere processen. Het is belangrijk dat alle leden actief uitgenodigd worden om mee te denken over hoe we dit proces vorm kunnen geven en dat hier de tijd voor wordt genomen.

4. SCENARIO'S

Uit het vorige hoofdstuk blijkt dat voor GroenLinks enkele randvoorwaarden essentieel zijn voor een vruchtbare samenwerking. Samengevat definiëren we deze als volgt:

1. **Inhoud:** er zijn – naast veel overeenkomsten op de inhoud - verschillen van inzicht op dossiers die door GroenLinkers als cruciaal en als kernwaarden worden beschouwd. Een voorwaarde voor samenwerking is dat er een zorgvuldig proces tot stand komt waarin deze verschillen bespreekbaar worden gemaakt, en er met respect voor elkaars identiteit en visie zoveel mogelijk gekomen wordt tot gezamenlijke zienswijzen.
2. **Partijcultuur:** GroenLinks heeft in de afgelopen jaren gebouwd aan een open partijcultuur waar ruimte is voor diversiteit en jezelf kunnen zijn, een constructieve en positieve houding en werkwijze en ruimte voor discussie, met respect voor elkaar en draagvlak voor de genomen besluiten. Onze opgebouwde cultuur en wijze van samenwerking spelen een grote rol in de wijze waarop GroenLinks politiek voert. Het bouwen aan een (gewenste) gezamenlijke cultuur vraagt aandacht en tijd. Er zijn nog stappen te zetten in het verdiepen in elkaars partijcultuur en de waarden die daaraan verbonden zijn, en voor het vormen van een gezamenlijke constructieve en passende cultuur, met oog voor het behoud van waarden die GroenLinks-leden belangrijk vinden en waarbij er oog is voor wat mensen bindt aan GroenLinks.
3. **Proces:** GroenLinks vindt zorgvuldige, respectvolle en duidelijke processen belangrijk, met inspraak van leden. Het is essentieel om deze werkwijze te waarborgen in (nieuwe) gezamenlijke processen. Hierbij dienen we oog te hebben voor de groep die nog twijfelt, om te voorkomen dat zij afhaken omdat zij zich niet gehoord voelen.

Naast deze randvoorwaarden dient de context waarin GroenLinks Eindhoven zich bevindt leidend te zijn voor de keuze voor een toekomstige samenwerkingsvorm: Als grootste partij is het vooral zaak om bestaande kiezers te behouden bij de komende gemeenteraadsverkiezingen, en waar mogelijk nieuwe groepen aan te boren. Deze positie is anders dan landelijk het geval is, waarbij een duidelijke noodzaak is voor samenwerking; in positie komen om macht uit te oefenen. Daarnaast dient er niet alleen oog te zijn voor de voordelen van samen een groot machtsblok vormen, maar ook voor de nadelen. Er zijn ook strategische redenen te benoemen waarom met twee partijen meedoen voor beide partijen voordelen kan bieden.

Tegen het licht van deze argumenten, onderzoeken we in dit hoofdstuk drie scenario's voor samenwerking:

1. Elkaar vasthouden
2. Voldoende tijd nemen
3. Direct samengaan

Er is een grote groep leden die de samenwerking wil intensiveren, maar er is ook een substantiële groep die hier nog vraagtekens bij heeft. De commissie acht het van belang om een balans te vinden tussen beide opvattingen in de geschetste scenario's: Alle scenario's gaan uit van een intensievere samenwerking dan op dit moment het geval is. Daarmee geven ze invulling aan de richting die door de meerderheid van de leden is meegegeven en sluiten we aan bij de landelijke beweging. Daarnaast sluiten de scenario's in meer of mindere mate aan bij de gestelde randvoorwaarden die door de leden zijn meegegeven.

De scenario's geven elk op een andere manier invulling aan de vorm, het proces en de tijdspanne. Er wordt in elk scenario antwoord gegeven op de vragen:

- **Vorm;** Hoe ziet de samenwerking eruit?
- **Tijdspanne:** Op welke termijn gaat deze samenwerking in?
- **Proces:** Welke stappen moeten genomen worden om tot die samenwerking te komen?

Bij het bespreken van de verschillende scenario's spiegelen we aan het eind van elk scenario aan de opgehaalde informatie en gestelde voorwaarden. Op basis daarvan leggen wij een advies voor vervolgstappen aan het bestuur voor.

1: Elkaar vasthouden

In deze vorm van samenwerking zetten we in op intensieve samenwerking tussen beide fracties in de campagne en daarna. We komen met gezamenlijke initiatieven, zowel politiek inhoudelijk als bij de campagne. Zo kunnen we bij de verkiezingen bijvoorbeeld in een gezamenlijk pamflet de krachten bundelen en een aantal speerpunten formuleren en kunnen we in actuele discussies gezamenlijk standpunten innemen. Beide fracties blijven apart meedoen aan de verkiezingen, met een eigen programma, maar spreken vooraf openlijk uit dat zij samenwerken en elkaar vasthouden in de onderhandelingen voor coalitiedeelname. Afhankelijk van de landelijke ontwikkelingen worden er vervolgstappen bepaald. De besturen volgen dit uiteraard nauwgezet en bereiden in goed overleg de stappen voor die nodig zijn om gezamenlijk vorm te geven aan die uitkomst. Bij het inrichten van dit proces worden de voorwaarden uit dit onderzoek meegenomen.

Afweging vanuit de argumenten en gestelde voorwaarden: Bij dit scenario behoudt GroenLinks het sterke profiel wat het nu heeft in de stad, en daarmee haar sterke uitgangspositie voor de komende verkiezingen. Waar mogelijk versterken we ons door gezamenlijk met de PvdA als een blok op te treden. Daarnaast wordt er gehoor gegeven aan een deel van de leden die aangegeven hebben niet verder te willen gaan in de samenwerking. Hiermee is GroenLinks ook verzekerd dat er aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan.

Alhoewel dit scenario aanstuurt op een intensievere samenwerking, vindt de commissie toch dat dit scenario onvoldoende in balans is met de wens van een groot deel van de leden, die aangeven verder te willen gaan in de samenwerking. Het is ook onvoldoende in balans met de landelijke trend waar sprake is van een intensievere samenwerking in de Eerste Kamer, Tweede Kamer en Europees Parlement. Daarnaast is het intensiever samenwerken op de lange termijn kansrijk en tevens onvermijdelijk.

2: Voldoende tijd nemen

In dit scenario spreken de partijen vóór de verkiezingen uit welk doel gezamenlijk wordt nagestreefd in Eindhoven: te komen tot de vorming van één fractie en verdere samenwerking tussen de lokale afdelingen. De leden geven het bestuur de opdracht om samen met het bestuur van de PvdA een procesplan te ontwikkelen. In dit procesplan zijn de argumenten en randvoorwaarden die in dit advies zijn gedefinieerd, bijvoorbeeld dat er voldoende tijd genomen moet worden zodat zowel inhoudelijke als culturele verschillen overbrugd kunnen worden, geborgd. Daarnaast dient er rekening mee gehouden te worden dat de beide afdelingen verschillende regio's beslaan en dat het landelijke traject hiervoor kaders gaat bieden. Dit procesplan dient realistisch en uitvoerbaar te zijn, onder andere door voldoende tijd te nemen om de zorgvuldigheid te waarborgen. Dit vraagt om duidelijke afspraken bij de start van het proces.

De partijen kiezen ervoor om de komende gemeenteraadsverkiezingen (2026) nog apart mee te doen met twee lijsten en aparte verkiezingsprogramma's, maar werken intensief samen in aanloop daarnaartoe, en zullen elkaar vasthouden bij de coalitieonderhandelingen. Na de verkiezingen starten er twee aparte fracties, en wordt er een proces ingezet om de samenwerking tussen de fracties verder vorm te geven. De reden om in 2026 nog niet met één gezamenlijke lijst en fractie te komen is voornamelijk gelegen in het gegeven dat voor een zorgvuldig proces, dat recht doet aan de argumenten en randvoorwaarden die in dit rapport zijn gesteld, de resterende tijd in opmaat naar de verkiezingen simpelweg te kort is.

Op de lange termijn ziet de commissie het samengaan als kansrijk en tevens onvermijdelijk, gezien de uitkomst van de landelijke referenda tot nu toe. Als de uitkomst van het landelijke referendum in 2026 duidelijk is, en duidelijk is hoe de landelijke besturen dit gaan uitwerken, zal de consequentie hiervan ook in Eindhoven doorgevoerd worden.

Doordat er voor de verkiezingen al een duidelijk statement ligt over het einddoel inclusief een mogelijke samenvoeging van fracties, en er in 2025 al stappen worden gezet in het naar elkaar toegroeien en het ontwikkelen van een gezamenlijke cultuur, is het voor de kiezers en voor de andere politieke partijen duidelijk hoe GroenLinks (en de PvdA) samen in de wedstrijd zitten. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de fracties hun eigen mandaat hebben. Het bestuur en de leden kunnen na de verkiezingen niet 'afdwingen' dat de fracties samengaan. Dit vraagt om een actieve rol en betrokkenheid van de fractie in het komende proces, en is ook een belangrijk aandachtspunt bij de kandidaten procedure in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen.

Afweging vanuit de argumenten en gestelde voorwaarden: Bij dit scenario spreken de partijen uit dat ze op termijn tot één fractie en verdergaande samenwerking tussen de lokale afdelingen zullen overgaan. Er ligt een duidelijke uitspraak over het einddoel, wat kiezers en andere fracties duidelijkheid biedt. De afdelingen kiezen ervoor om de komende gemeenteraadsverkiezingen (2026) nog apart mee te doen, maar werken intensief samen in aanloop daarnaartoe.

Dit scenario geeft invulling aan de wens van de meerderheid van onze leden en is volgend op de landelijke koers. Aan de andere kant geeft het de ruimte om de verschillen die in dit

onderzoek geduid zijn te overbruggen en de gestelde randvoorwaarden goed te borgen in een zorgvuldig proces.

Nadelig kan zijn dat het bij de kiezers onduidelijk kan overkomen als de twee partijen apart meedoen terwijl ze wel al verder samenwerken in de Eerste Kamer, Tweede Kamer en Europa. Een risico kan ook zijn dat een andere partij de grootste wordt, hoewel GroenLinks op dit moment met afstand de grootste partij in Eindhoven is. Het risico dat een andere partij ons voorbij streeft is waarschijnlijk kleiner als we gezamenlijk meedoen, al staan we natuurlijk ook stevig als we uitspreken elkaar vast te houden in de coalitie-onderhandelingen.

Een randvoorwaarde die bij dit scenario ook nog geplaatst dient te worden is dat naar ons idee een gezamenlijke fractie niet moet ontstaan door het samenvoegen van twee fracties na de verkiezingen, maar dat dit een resultaat zou moeten zijn van een gezamenlijk proces van een samenstelling van de lijst, waarbij de opdracht is om een team samen te stellen dat elkaar aanvult op inhoud en persoonlijke competenties. Hiermee zou een tussentijds samengaan van de fracties geen goede optie zijn, tenzij de fracties hier zelf toe besluiten en er in beide fracties draagvlak voor is. Dit dient dan wel helder gecommuniceerd te worden naar kiezers en andere partijen.

3: Direct samengaan

In dit scenario kiezen we ervoor om de uitkomst van de landelijke referenda over de samenwerking tussen GroenLinks en PvdA, en een mogelijke fusie van partijen die daaruit voortkomt (of de oprichting van een nieuwe partij) niet af te wachten, en gaan we direct samen. De leden spreken zich uit voor een vergaande samenwerking in de vorm van één kandidatenlijst en een gezamenlijk programma bij de verkiezingen van 2026. De huidige fracties zullen snel hun samenwerking gaan intensiveren om tot een duidelijk profiel te komen dat zij kunnen uitdragen tot en met de verkiezingen. Na de verkiezingen vormen GroenLinks en PvdA één fractie. We gaan samen campagne voeren en de besturen organiseren gezamenlijke beslismomenten in aanloop naar de verkiezingen, om ook met de lokale afdelingen stappen te zetten tot verdergaande samenwerking. Parallel hieraan onderzoekt het bestuur wat er in juridisch opzicht nodig is voor het vormen van één afdeling.

Afweging vanuit de argumenten en gestelde voorwaarden: Bij dit scenario gaan GroenLinks en PvdA bij de verkiezingen van 2026 als één partij meedoen. Hiermee is er een grote kans dat we de grootste partij blijven en kunnen we een blok vormen als er een opmars van bestaande of nieuwe rechtse partijen ontstaat. Dit scenario sluit aan bij de bewegingen landelijk en in Europa, daarmee is het voor de kiezer het meest eenduidig. Dat sluit ook aan bij de voorwaarde van coalitievorming. In dit proces is het voor GroenLinks zelf en mogelijke coalitiepartners helder op welke manier we samen werken.

Dit scenario is echter onvoldoende in balans met de uitdagingen in de lokale context. De gestelde voorwaarden (inhoudelijk, partijcultuur, processen) zijn essentieel voor een goede samenwerking. Om recht te doen aan de voorwaarden is dus tijd nodig. Het is een risico om dat te overhaasten. Temeer omdat het draagvlak bij de actieve leden en het kader op dit moment nog onvoldoende is, lopen we het risico dat dit effect kan hebben op de

samenstelling en kwaliteit van de lijst en de inzet van actieve vrijwilligers. De commissie ziet het dan ook als onhaalbaar om aan de voorwaarden recht te doen voor de verkiezingen van 2026 en alle voorbereidingen die hieraan vooraf gaan.

Mocht er van dit advies worden afgeweken, en de leden wel voor dit scenario kiezen, dan adviseert de commissie het bestuur om duidelijke kaders op te stellen ten aanzien van de te vormen lijst, de keuze voor de lijsttrekker en de selectie van wethouders. De lijtsamenstelling dient uitdrukking te geven aan onze huidige positie, en verdeling van (onderscheidende) onderwerpen die belangrijk zijn voor onze identiteit dienen met het juiste gewicht geborgd te zijn, zowel in het programma als in de woordvoerderschappen. Dit geldt ook voor de uitgangspunten van het verkiezingsprogramma.

5. ADVIES VAN DE COMMISSIE

Op basis van de opgehaalde informatie vanuit de actieve en passieve leden, het kader, de landelijke koers, de lokale context, de door de commissie aangedragen randvoorwaarden en de voor- en nadelen van de verschillende scenario's is de commissie tot het volgende advies gekomen.

De commissie adviseert het bestuur om met PvdA af te spreken om:

Aan de leden voor te stellen te kiezen voor scenario 2 *“voldoende tijd nemen”*:

1. Uit te spreken dat GroenLinks en PvdA ervoor kiezen om samen te gaan en toe te werken naar één fractie en verdergaande samenwerking tussen de lokale afdelingen;
2. Het bestuur de opdracht te geven om samen met het bestuur van de PvdA tot een plan te komen om hier vorm aan te geven, en de gestelde randvoorwaarden te borgen in het proces en hier voldoende tijd voor te nemen;
3. Inhoud: er zijn – naast veel overeenkomsten op de inhoud - verschillen van inzicht op dossiers die door GroenLinkers als cruciaal en verbonden met de kernwaarden worden beschouwd. Een voorwaarde voor samenwerking is dat er een zorgvuldig proces tot stand komt waarin deze verschillen bespreekbaar worden gemaakt, en er met respect voor elkaars identiteit en visie zoveel mogelijk gekomen wordt tot gezamenlijke zienswijzen.
 1. Partijcultuur: GroenLinks heeft in de afgelopen jaren gebouwd aan een open partijcultuur waar ruimte is voor diversiteit en jezelf kunnen zijn, een constructieve en positieve houding en werkwijze en ruimte voor discussie, met respect voor elkaar en draagvlak voor de genomen besluiten. Onze opgebouwde cultuur en wijze van samenwerking spelen een grote rol in de wijze waarop GroenLinks politiek voert. Het bouwen aan een (gewenste) gezamenlijke cultuur vraagt aandacht en tijd. Er zijn nog stappen te zetten in het verdiepen in elkaars partijcultuur en de waarden die daaraan verbonden zijn, en voor het vormen van een gezamenlijke constructieve en passende cultuur, met oog voor het behoud van waarden die GroenLinks-leden belangrijk vinden en waarbij er oog is voor wat mensen bindt aan GroenLinks.
 2. Proces: GroenLinks vindt zorgvuldige, respectvolle en duidelijke processen belangrijk, met inspraak van leden. Het is essentieel om deze werkwijze te waarborgen in (nieuwe) gezamenlijke processen. Hierbij dienen we oog te hebben voor de groep die nog twijfelt, om te voorkomen dat zij afhaken omdat zij zich niet gehoord voelen.
4. GroenLinks zal, om op een goede manier invulling te geven aan de gestelde randvoorwaarden in 2026, nog met een aparte lijst meedoen aan de gemeenteraadsverkiezingen, maar wel intensief samenwerken met de PvdA, bijvoorbeeld door gezamenlijk initiatieven te nemen op de inhoud en in de campagne en uit te spreken dat we elkaar vasthouden in de coalitieonderhandelingen. Afhankelijk van de uitkomst van het landelijke referendum in 2026 zal het landelijke

proces gevolgd worden, in opmaat naar de eerstvolgende gemeenteraadsverkiezingen daarna.

5. De fractie de ruimte te geven om in de raadsperiode 2026-2030 te besluiten om de fracties al eerder te fuseren.

Met dit advies wil de commissie inzetten op het bouwen van een goed fundament voor de samenwerking, die in de toekomst zal leiden tot het samengaan van beide afdelingen. We willen voorkomen dat we nu voor de korte klap gaan en ons alleen gaan inzetten voor de resultaten op de korte termijn, terwijl het komen tot een echte basis om samen te werken meer vraagt. Door iets meer tijd te nemen hebben we de mogelijkheid om de randvoorwaarden te borgen die de leden hebben meegegeven, en kunnen we de leden actief betrekken bij het proces, zodat zij kunnen meepraten over hoe we de samenwerking vormgeven en wat we daarbij belangrijk vinden. Daarmee is de kans groter dat we de leden die kritisch zijn over deze samenwerking kunnen behouden voor onze partij. Dit komt de zorgvuldigheid ten goede en daarmee de kans van slagen om tot een duurzame, gezonde samenwerking te komen.

Mocht worden afgeweken van het advies en worden gekozen om op de korte termijn voor een verdergaande vorm van samenwerking te gaan (scenario 3) adviseert de commissie het bestuur aanvullend het volgende:

In deze situatie is er weinig tijd om de samenwerking tussen de lokale afdelingen, huidige fracties en kandidaat-gemeenteraadsleden vorm te geven. Het bestuur dient dan scherp te zijn om in de korte tijd die rest de processen in opmaat naar de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 goed vorm te geven. Daarbij adviseert de commissie het bestuur om hierover duidelijke kaders vast te laten stellen ten aanzien van de te vormen lijst, de keuze voor de lijsttrekker en de selectie van wethouders. De lijtsamenstelling dient uitdrukking te geven aan onze huidige positie, en verdeling van onderwerpen die belangrijk zijn voor onze identiteit dienen met het juiste gewicht geborgd te zijn, zowel in het programma als in de woordvoerderschappen. Dit geldt ook voor de uitgangspunten van het verkiezingsprogramma.

Indien er afgeweken wordt van het advies en gekozen wordt voor een minder vergaande vorm van samenwerking (scenario 1), dan geeft de commissie mee dat gezien het aangekondigde landelijke referendum over de toekomstige samenwerking tussen onze partijen, onze afdeling zich alsnog zal moeten verhouden tot de uitkomst van dit besluit en de consequenties voor de volgende gemeenteraadsverkiezingen in 2030. Hiervoor zal het bestuur alsnog de voorbereiding in gang moeten gaan zetten. Daarbij geven wij mee om de geschetste randvoorwaarden in acht te nemen.

Welk scenario de leden uiteindelijk ook kiezen, in alle gevallen dient de samenwerking een topprioriteit te worden. Dan is het noodzakelijk dat er een mindshift komt en we er allemaal echt voor gaan. Dan moeten we allemaal naar de toekomst kijken en niet naar het verleden; wat goed is voor ons moet groeien naar wat goed is voor ons samen. In dit advies hebben wij geprobeerd tot uitdrukking te brengen wat er voor nodig is om deze omslag vorm te geven. Door voldoende tijd te nemen om de randvoorwaarden die de leden ons hebben meegegeven goed te borgen, is de kans op een succesvolle samenwerking die duurzaam stand houdt veel groter dan wanneer we nu overhaast te werk gaan.

BIJLAGE: KWALITATIEVE ANALYSE VAN DE ENQUETE

De enquêteresultaten bevatten een breed scala aan argumenten voor en tegen samenwerking met de PvdA. Om de analyse behapbaar te houden, hebben we ChatGPT gevraagd de argumenten voor ons samen te vatten. De volledige resultaten zijn hieronder te lezen.

Wat versta jij onder samenwerking op links?

Er is een breed scala aan opvattingen over samenwerking op links, variërend van losse samenwerkingsvormen tot volledige fusies.

Gezamenlijke Lijsten en Programma's - 8 vermeldingen

Praktische Samenwerking in de Raad en Commissies - 6 vermeldingen

Fundamenteel Samengaan of Fusie - 5 vermeldingen

Krachtenbundeling en Samenwerking - 3 vermeldingen

Met welke partijen zie jij kansen voor samenwerking met GroenLinks?

PvdA: 82 vermeldingen

PvdD: 62 vermeldingen

Volt: 55 vermeldingen

D66: 44 vermeldingen

SP: 41 vermeldingen

Bij1: 27 vermeldingen

NSC: 4 vermeldingen

BBB: 2 vermeldingen

50Plus: 5 vermeldingen

VVD: 2 vermeldingen

CDA: 3 vermeldingen

Nauwe samenwerking of fusie: Vooral met PvdA, soms genoemd met PvdD.

Beleid afstemmen en gezamenlijke communicatie: Meer voor Volt, D66 en SP.

Zou je bij een gezamenlijke verkiezingsdeelname met de PvdA nog steeds op GroenLinks-PvdA stemmen?

Voorstanders (Ja):

1. **Sterker links blok:** Veel respondenten benadrukken dat een grotere, verenigde linkse partij meer invloed kan hebben en beter in staat is om tegenwicht te bieden aan rechtse partijen.
2. **Vergelijkbare standpunten:** Veel respondenten vinden dat de standpunten van GroenLinks en de PvdA voldoende overeenkomen om een gezamenlijke deelname te rechtvaardigen.
3. **Strategische voordelen:** Enkele respondenten wijzen op de strategische voordelen van samenwerking, zoals meer kansen om gezamenlijke idealen te verwezenlijken.

Twijfelaars (Misschien):

1. **Afhankelijk van verkiezingsprogramma:** Verschillende respondenten willen eerst zien wat het gezamenlijke programma en de lijst precies inhouden.
2. **Vertrouwen in PvdA:** Er zijn zorgen over het vertrouwen in de PvdA en de invloed daarvan op GroenLinks' prioriteiten.
3. **Lokale overwegingen:** Sommige respondenten twijfelen aan de meerwaarde van een gezamenlijke deelname op lokaal niveau.

Hoe zou GroenLinks mee moeten doen met de Gemeenteraadsverkiezingen in 2026?

Er is een duidelijke voorkeur voor gezamenlijke verkiezingsdeelname met een gezamenlijke kandidatenlijst en verkiezingsprogramma, maar er zijn ook significante bezwaren met betrekking tot het verlies van identiteit en de praktische uitvoering van een dergelijke samenwerking. De keuze voor samenwerking met PvdA wordt vaak gezien als een strategische zet om een sterker progressief blok te vormen, maar de verschillen in partijcultuur en standpunten blijven een punt van zorg.

Voordelen van Samenwerking met PvdA

- **Sterkere Positie en Grotere Invloed:** Veel respondenten geloven dat een samenwerking met PvdA zal leiden tot een grotere en krachtigere fractie, wat de onderhandelingspositie versterkt en de kans vergroot om deel uit te maken van de regering.

- **Bundeling van Krachten:** Er wordt vaak genoemd dat samenwerking de krachten en ervaringen van beide partijen bundelt, wat kan helpen om meer invloed uit te oefenen en een krachtiger links blok te vormen.
- **Duidelijkheid voor Kiezers:** Een gezamenlijke lijst kan volgens sommige respondenten de keuze voor kiezers vereenvoudigen en ervoor zorgen dat de progressieve stem duidelijker wordt vertegenwoordigd.
- **Vooruitgang en Momentum:** Er is een gevoel dat de samenwerking met de PvdA momentum heeft en dat het nu het juiste moment is om deze samenwerking verder te ontwikkelen.

Nadelen en Bezwaren tegen Samenwerking

- **Verlies van Identiteit en Profilering:** Enkele respondenten vrezen dat een gezamenlijke lijst kan leiden tot verlies van de eigen identiteit en profiel van GroenLinks, vooral als er concessies moeten worden gedaan op kernpunten zoals klimaatbeleid.
- **Cultuurverschillen:** Er zijn zorgen over de cultuurverschillen tussen GroenLinks en PvdA, wat kan leiden tot conflicten en een verminderde effectiviteit in de samenwerking.
- **Risico van Vermindering van Zetels:** Sommige respondenten maken zich zorgen dat een gezamenlijke lijst kan leiden tot een verlies van stemmen, omdat kiezers mogelijk de voorkeur geven aan een partij met een sterker profiel.

Wat vind jij belangrijk in de verkiezingsdeelname van GroenLinks Eindhoven?

In het algemeen lijkt de focus voor GroenLinks Eindhoven sterk te liggen op strategische elementen zoals het aantal zetels en de kans op coalitie deelname, evenals de uiteindelijke resultaten die worden geboekt. De interne cultuur en het verkiezingsprogramma worden erkend als belangrijke factoren, maar vaak met minder gewicht in vergelijking met de directe uitkomsten en strategische voordelen. Deze prioriteiten reflecteren een pragmatische benadering van politieke deelname, gericht op het maximaliseren van invloed en effectiviteit in plaats van alleen ideologische of interne overwegingen.

Wil je de commissie nog iets meegeven?

De reacties tonen een mix van praktische, strategische en culturele overpeinzingen. Er is een sterke vraag naar een resultaatgerichte benadering waarbij de identiteit van GroenLinks en andere partijen gewaarborgd blijft, terwijl tegelijkertijd effectieve samenwerking wordt nagestreefd. Er is ook een duidelijk verlangen naar eenvoudige en praktische benaderingen voor het onderzoek naar samenwerking en een open houding ten opzichte van diverse vormen van samenwerking.